

Høringssvar vedrørende Analyseforudsætninger til Energinet 2025

14. oktober 2025

Hovedkontor:
Hovedgaden 36
4520 Svinninge

Cerius-Radius takker for muligheden for at kommentere på udkastet til Analyseforudsætninger 2025. Energistyrelsen leverer et stort og vigtigt arbejde, som vi selv bruger til vores langsigtsprognoser, og som har afgørende betydning for udbygningen af elnetinfrastrukturen på særligt transmissionsniveau. Vores svar indeholder et overordnet perspektiv på analyseforudsætningernes betydning og rolle i netudbygningen og nogle konkrete bemærkninger om vores egne forventninger til den kommende teknologiudvikling, som afviger fra dem, der er præsenteret i AF25.

Overordnet perspektiv

Transmissionsnettets udbygning er helt afgørende for elektrificeringen og udviklingen i Danmark, men vi er på vej ind i en situation, hvor manglende kapacitet i transmissionsnettet flere og flere steder udgør flaskehalsen for håndtering af de mange nye behov, der er i distributionsnettene. Det er en kritisk situation, når tidshorisonten for transmissionsudbygninger samtidig overstiger 10 år (2-4 år for at få truffet investeringsbeslutninger og derefter etableringstid). Det betyder, at det ikke længere kun er meget store kunder på transmissionsniveau, men også mindre kunder på distributionsniveau, der må vente urimelig længe på afklaring af deres tilslutningsforhold og etablering af den nødvendige kapacitet. Det skaber betydelige barrierer for elektrificering og vækst blandt vognmænd, industri, fjernvarme, VE-aktører osv. I yderste konsekvens kan manglende kapacitet i de dele af transmissionsnettet, der servicerer behovene i distributionsnettene, hæmme mulighederne for at håndtere den vækst i lavspændingsnettene, som bl.a. ladebokse og individuelle varmepumper medfører.

Cerius-Radius oplever allerede konkrete tilfælde, hvor forbrugskunders behov ikke kan imødekommes uden forudgående udbygning af transmissionsnettet. En overslagsanalyse viser, at dette vil være gældende i store dele af forsyningsområdet inden for en overskuelig fremtid – herunder bl.a. Hovedstadsområdet. Kapacitetskort peger desuden på, at transmissionsnettet også begrænser udbygningen af vedvarende energi flere steder.

Vi bemærker, at Analyseforudsætningerne løbende er blevet opdateret med højere forventninger til både forbrug og produktion, men ikke i et tempo eller omfang, der har været tilstrækkeligt til at forebygge den nuværende kritiske situation, hvor transmissionsbegrænsninger bremser elektrificeringen i store dele af landet.

Når vi kigger tilbage på de seneste års analyseforudsætninger og udbygningen af transmissionsnettet, er det vores billede, at Analyseforudsætningerne og forståelsen af deres anvendelse er en medvirkende årsag til, at vi pt. har svært ved at understøtte elektrificeringen i det tempo, der er efterspørgsel på. Det rejser et principielt spørgsmål, om den nuværende tilgang kan sikre, at vi får rettet op og udbygget nettet hurtigt nok i de kommende år. Ét problem er, når Analyseforudsætningerne undervurderer den faktiske efterspørgsel, men et lige så vigtigt problem er, at Analyseforudsætningerne i praksis udgør et loft for det planlagte udbygningsniveau og derfor bliver en barriere, når virkelighedens behov er højere end forventningerne i forudsætningerne. Cerius-Radius vurderer, at der er behov for en ændret tilgang med en langt stærkere kobling mellem TSO-udbygningen og DSO'ernes behovsvurderinger. Det bør ske i forbindelse med Analyseforudsætningernes tilblivelse, men

nok så vigtigt også ved at sikre reel inddragelse af DSO'ernes behov, driftshensyn og perspektiver i Energinets investeringsbeslutninger og i § 4-behandlingen heraf – særligt i grænsefladen mellem netniveauerne.

Et andet perspektiv er, at vi oplever, at de meget lange tilslutningstider (foranlediget af manglende bagvedliggende netkapacitet) betyder, at AF risikerer at blive en selvopfyldende profeti. Hvis AF ligger for lavt ift. fremtidigt faktisk behov, vil det resultere i 10-15 års tilslutningstider for store kunder, og det vil betyde at de store kunder søger andre steder hen, og at behovet derfor styrer uden om Danmark. Hvis AF omvendt ligger for højt, betyder det, at vi som et af få steder kommer til at have bagvedliggende kapacitet stående klar til nye behov, og dermed også at større elforbrugende økonomiske aktiviteter, potentielt vil søge mod Danmark. Det er derfor ikke nødvendigvis korrekt at betragte behovsudviklingen som en eksogen faktor, der er uafhængig af kapaciteten.

AF spiller en central rolle i udviklingsplanerne for både netselskaber (Netudviklingsplaner, NUP) og Energinet (Langsigtet Udviklingsplan, LUP), og bør derfor være af høj kvalitet og udvikles i tæt dialog med relevante aktører. Ifølge EU-Kommissionen bør NUP'erne være et centralt værktøj til vurdering, planlægning og godkendelse af foregribende investeringer. I Kommissionens vejledning til foregribende investeringer til udvikling af fremadskuende elnet fra juni understreges der, at NUP'er skal baseres på passende scenarier og afspejle koordinering mellem TSO, DSO og myndigheder. Manglende koordinering – især mellem distributions- og transmissionsniveau – kan føre til flaskehalse og betydelige forsinkelser i nye netforbindelser, ikke mindst fordi transmissionsprojekter typisk er mere komplekse og tidskrævende end distributionsprojekter.

EU-Kommissionen anbefaler, at der etableres klare forbindelser mellem AF, NUP'er og investeringsgodkendelser, og at scenarioopstilling sker i samarbejde med aktører for at reducere usikkerhed. Danmark fremhæves som best practice i Kommissionens vejledning – men det forpligter. Skal vi leve op til forventningerne, kræver det, at Analyseforudsætningerne er realistiske, fremtidssikrede og bredt forankrede.

Cerius-Radius ser derfor et potentiale for at styrke dialogen yderligere mellem netselskaberne, Energinet og Energistyrelsen om de centrale forhold som har betydning for netudbygningen, for at sikre fuld opbakning fra alle aktører og et fælles stærkt og robust planlægningsgrundlag, og Cerius-Radius ser et behov for, at Analyseforudsætningerne og brugen af disse i langt højere grad ansporer til hurtig udbygning af transmissionsnettet, særligt de dele af transmissionsnettet, der servicerer behov på distributionsniveau.

Konkrete bemærkninger til AF25

Tidsrammen for høringssvar er meget kort i år

AF25 blev først offentliggjort den 1. oktober, og der skal afgives høringssvar senest den 14. oktober (som falder sammen med efterårsferien). Det giver meget begrænset tid til at udarbejde et grundigt og kvalificeret svar. En så kort tidsfrist fremmer ikke en god og konstruktiv dialog eller kvaliteten i slutresultat, og vi opfordrer til, at der fremadrettet sikres bedre tid til behandling og inddragelse.

Manglende transparens ift. forventninger til allokering af kapacitet mellem TSO/DSO

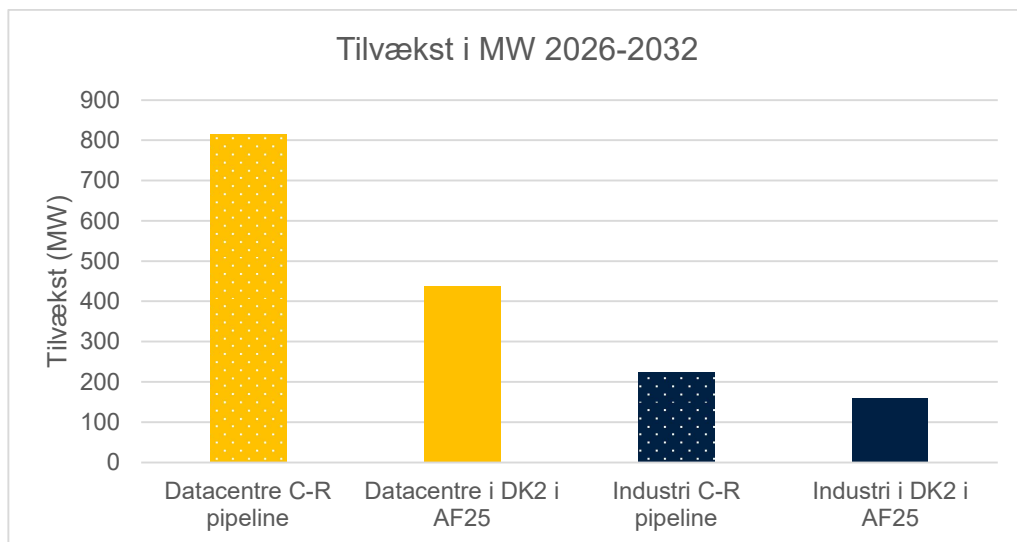
I det danske energisystem kan mange typer af anlæg såsom datacentre, solceller mfl. tilsluttes enten på distributions- eller transmissionsniveau, afhængig af bl.a. deres størrelse og placering i elnettet. AF skelner ikke mellem TSO/DSO og det medfører en forskellighed i hvordan AF fortolkes samt manglende transparens ift. hvad der forventes at ramme TSO hhv. DSO-niveauet. Dette introducerer en usikkerhed ift. de enkelte aktørers brug af AF – eksempelvis når vi koordinerer med Energinet eller udarbejder Netudviklingsplaner.

Datacentrenes udvikling

Ligesom mange andre netselskaber vedligeholder Cerius-Radius vores egen liste med projektpipeline som hvert kvartal indmeldes til Energinet, der bruger dem til at opdatere deres nationale pipelineliste og screene projekter og business cases. I forbindelse med AF videreformidles Energinets viden til Energistyrelsen cirka et halvt år inden AF er udgivet. Energistyrelsen bruger denne pipelineliste til at lave et "sanity-tjek" for udvalgte teknologier. Cerius-Radius' egen projektpipeline (se Figur 1) indikerer dog, at der kan forventes større implementeringsplaner hos datacentrene end dem, der fremgår af AF25. Det kan skyldes de ændringer i projekterne der er sket siden pipeline blev brugt af Energistyrelsen og/eller den anvendte sandsynlighedsvægtning i AF25, som efter vores vurdering adskiller sig fra de antagelser som vi typisk vil lægge til grund. En tydeligere inddragelse i antagelserne bag disse projekter vil kunne bidrage til større realisme i den langsigtede planlægning.

Elektrificering af industri

Ifølge Cerius-Radius' egen projektpipeline (Figur 1) har industriaktørerne større elektrificeringsplaner, end det fremgår af AF25 (her repræsenteret som tilvækst fra erhvervenes klassisk elforbrug og individuelle varmepumper i erhverv), vel at mærke ved hjælp af både varmepumper, elkedler og anden forøgelse af elforbruget. Derfor efterspørger vi ligesom i tidligere års høringssvar en mulighed for at revurdere scenariet og fremhæve industriens elektrificering som en separat kategori i Analyseforudsætningerne.

Figur 1. Sammenligning af MW tilvækst i C-R og DK2 område ifølge Cerius-Radius' sagspipeline (fulde potentiale uden vægtning) og AF25. Industrien repræsenteres i AF25 som erhvervenes klassisk elforbrug og individuelle varmepumper i erhverv og tilvæksten fra begge kategorier bruges til at afspejle MW udviklingen i AF25. Der antages 5000 timers last.

Oplysning om antagelser om antallet af elbiler og individuelle varmepumper

Cerius-Radius anvender scenarier for antallet af elbiler og individuelle varmepumper som en del af sin planlægning. Baggrundsnotaterne for AF indeholder allerede værdifuld indsigt i forskellige antagelser og vi ser derfor gerne, at der tilføjes en tydelig angivelse af de forventede antal elbiler og varmepumper i AF-materialet, da vi mener det vil styrke gennemsigtigheden og forståelsen.

Giver ovenstående anledning til spørgsmål, står vi naturligvis til rådighed.

Venlig hilsen

Frederik Dalgård Andersen
Cerius-Radius